

OAJ:n korkeakouluvision TOIMENPIDEOHJELMIEN KEHITTÄMISKÄRJET

Rahoituksen kokonaisuus (PERUSRAHOITUS ja TK-RAHOITUS)

Korkeakoulujen rahoituksen oltava vakaata ja ennustettavaa.

1. Perusrahoituksen vahvistaminen ja rahoituksen ohjauksen selkeyttäminen

- Sovitaan korkeakoulutuksen parlamentaarista rahoituksen suunnitelmasta TK-rahoituslain tapaan.
- Tehdään OKM:n rahoitusohjauksen vaikutusten arviointi ja täsmennetään sen suhde institutionaaliseen autonomiaan.
 - Tarkastellaan rahoitusmallien vaikutuksia, roolia ja merkitystä kriittisesti ja selvitetään mallin toimivuutta etenkin laadun, koulutuksen ja tutkimuksen yhteyden sekä tieteenvapauden periaatteiden edistämisessä.
- Kehitetään korkeakoulujen rahoitusmalleja siten, että vahvistetaan korkeakoulujen kehittämisen painopistettä tiedolla johtamiseen ja sopimusneuvotteluihin.
 - Pienennetään rahoitusmallien tulos- ja tehokkuusmittareita.
 - Tasapainotetaan erityisesti yliopiston rahoitusmallissa tutkimuksen ja koulutuksen epäsuhtaa rahoituksen suuntaamisessa.
 - Vahvistetaan keinoja tehdä yhteistyötä korkeakoulujen välillä sekä yritysten, kolmannen sektorin, julkisen sektorin, toisen asteen oppilaitosten ja jatkuvan oppimisen eri toimijoiden kanssa.
 - Tehdään rahoitusmalleista pitkäjänteisiä, yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen profiileja, autonomiaa ja toiminnan laatua tukevia.

2. Tutkimusrahoituksen vahvistaminen ja kohdistuminen korkeakouluille.

- Huolehditaan T&K-rahoituslain jatkumisesta ja 4 prosentin tavoitteesta.
 - Panostetaan jatkossakin rohkeasti tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatiotoimintaan. Kun vuodelle 2030 asetettu neljän prosentin T&K-tavoite on saavutettu, tehdään toimia, joilla taso vähintään ylläpidetään. Edistetään, että 4 % T&K-tavoite saavutettaisiin myös EU:n tasolla.
 - Kohdennetaan T&K-panostuksia korkeakoulujen perusrahoitukseen. Yliopistojen osalta tämä turvaa tieteellisen toiminnan laaja-alaisuuden.
 - Etsitään keinot kohdentaa T&K-rahoitusta myös osaamisen kehittämiseen erityisesti tutkintokoulutuksen vahvistamiseen sekä työikäisen väestön osaamisen kehittämiseen.

22.1.2026

- **Vahvistetaan korkeakoulujen ja yritysten yhteistyötä TKI-toiminnassa**
 - Vahvistetaan korkeakoulujen TKI-rahoitusta Business Finlandin alaisuudessa. Luodaan ammattikorkeakouluille toimivat BF-rahoitusmekanismit kokeilujen pohjalta.
 - Arvioidaan TKI-yhteistyön vaikuttavuutta ja päivitetään työkaluja koko korkeakoulukentän ja yrityssektorin yhteisen TKI-toiminnan tarpeisiin.
 - Suunnataan yhteistyörahoituksen kannusteita kaikille T&K-toiminnan osapuolille niin, että yritysrahoitus saadaan vahvempaan kasvuun.
 - Vahvistetaan TKI-järjestelmän eri toimijoiden kykyä kasvattaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa pitkäjänteisesti ja ennustettavasti. Innovaatioiden syntyminen edellyttää perustutkimusta ja kokeiluja, mutta kehitys- ja innovaatiotoiminta ruokkivat myös tarvetta perustutkimukselle.
- **Hyödynnetään jatkossa mittavammin eurooppalaisten rahoituskanavien käyttöä T&K-toiminnassa.**
 - OKM ja TEM rakentavat yhdessä korkeakoulujen kanssa (tuki)palveluja EU:n tutkimusrahoitushakuja varten.

Korkeakoulut työpaikkoina

Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö on korkeakoulutuksen ja tutkimuksen laadun perusta.

- **Korkeakoulujen vakaa ja pitkäjänteinen perusrahoitus on paras tae sille, että korkeakoulut sitoutuvat henkilöstöönsä ja voivat pysyvän henkilöstön kanssa suunnitella laadukkaasti toimintaansa.**
 - Sovitaan erillisestä kehittämisohjelmasta ja rahoituksesta henkilöstön työhyvinvoinnin parantamiseksi.
 - Panostetaan korkeakouluissa toistaiseksi voimassa oleviin työsuhteisiin määräaikaistensa sijaan. Vakinaisten työsuhteiden määrän kehitystä seurataan korkeakoulujen tulossopimuksissa.
- **Vahvistetaan korkeakoulujen opetus- ja tutkimushenkilöstön pedagogista osaamista.**
 - Rahoitetaan korkeakoulujen yhteistä pedagogisen kehittämisen ohjelmaa. Tuetaan opettajankoulutusten mahdollisuuksia suunnata opetus- ja tutkimushenkilöstölle pedagogista koulutusta ja täydennyskoulutusta.
 - Edellytetään pitkällä tähtäimellä korkeakoulujen opetus- ja tutkimushenkilöstöltä pedagogista osaamista ja kelpoisuutta. Tämä vahvistaa opetuksen arvostusta, mutta myös opetuksen ja tutkimuksen yhteyttä.
 - Järjestetään henkilöstölle mahdollisuus hankkia ja tarvittaessa täydentää pedagogista osaamistaan työajalla. Vahvistetaan henkilöstön mahdollisuuksia meritoitua myös opetustehtävillä yliimpiin tehtäviin asti.

22.1.2026

- **Vahvistetaan lainsäädännöllisin keinoin henkilöstön asemaa ja vaikuttamismahdollisuuksista päätöksenteossa.**
 - Lisätään korkeakoulujen toimintakulttuurissa henkilöstön vaikutusmahdollisuuksia. Löydetään korkeakoulu yhteisön näkemysten huomiointiin sellaiset muodolliset menettelyt, joilla henkilöstön aito kuuleminen ja vaikuttaminen on mahdollista.
 - Vahvistetaan yliopistokollegioiden ja -konsistorien asemaa yliopistojen päätöksenteon rakenteissa.

Korkeakoulujen laatu ja korkeakoulujärjestelmä

Korkeakoulujärjestelmä on aidosti valjastettava Suomen sivistyksen ja kilpailukyvyn vahvistamiseen.

- **Selkeytetään yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen roolia kaikilla tasoilla. Vahvistetaan tehtäviä lainsäädännöllisesti ja rahoituksellisesti.**
 - Vahvistetaan korkeakoulujen rahoitusmalleja niin, että ne tukevat aidosti autonomista toimintaa.
 - Tarkastellaan AMK-lain toimivuutta ammattikorkeakoulujen autonomian ja toimintaedellytysten vahvistamiseksi.
- **Tutkintojen laadun vahvistaminen ja TKI-toiminnan on oltava kehittämisen painopisteenä**
 - Edellytetään jatkotutkinto-oikeuden laajentamisessa laajaa vaikutusarviointia ja realistista keskustelua tutkintojen mahdollisesta rahoituksesta. Varmistetaan ennen päätöksentekoa, että on olemassa selvää näyttöä ehdotettujen jatkotutkintojen tarpeesta ja kysynnästä. Selvitetään kaikista eri jatkotutkintomalleista, miten ne vastaavat korkeakoulukentän ja elinkeinoelämän tarpeeseen.
 - Nykyinen tutkintojärjestelmä on koettu toimivaksi. Ennen kuin korkeakoulujen tutkintorakenteen kehittämisestä päätetään Bolognan prosessin (3+2 malli) mukaiseksi on tehtävä laajamittainen selvitys mallin vaikuttavuudesta ja vaikutuksista suomalaiseen koulutusjärjestelmään.
 - Vahvistetaan ensisijaisena toimenä ilman korkeakoulututkintoa oleville väylä- ja opintopolkuopintomahdollisuuksia korkeakoulutukseen. Keskustelu lyhyttutkinnoista edellyttää myös toisen asteen mukana oloa ja koulutuspolun tarkastelua toisen ja korkea-asteen välillä. Lyhyttutkintojen tuominen korkeakoulujen tutkintorakenteeseen ei voi olla vain tilastojen parantamisprosessi.
- **Huolehditaan parlamentaarisella suunnitelmalla ja rahoituksella, että korkeakoulutettujen tavoite 50 % ikäluokasta (24–35 v.) saavutetaan 2035 mennessä.**
 - Pidetään koulutustason nostossa kiinni koulutuksen laadusta ja osaamistavoitteiden toteutumisesta. Huolehditaan samanaikaisesti riittävästä oppimisen tuesta ja ohjauksesta sekä henkilöstön ja opiskelijoiden hyvinvoinnista.

22.1.2026

- Sovitaan kehittämisohjelmasta, jolla vahvistetaan toisen asteen ja korkeakoulujen välistä yhteistyötä laadukkaan opintopolun rakentamiseksi. Kehitetään väylä- ja opintopolkuopintoja osana opiskelijavalintaa. (valmentavat opinnot)
- Toteutetaan Karvin toimesta arviointi (vol. 2) korkeakoulujen saavutettavuuden ja saatavuuden lisäämiseksi (sosioekonominen tausta, kv, alueet, sukupuoli, jne.).
- Vahvistetaan oppimisen tukea ja ohjausta vastaamaan moninaistuvien opiskelijoiden tarpeita. Vahvistetaan korkeakoulujen oppimisen tukea opettajankoulutuksien kehittämishankkeella. Selkeytetään oppimisen tuen työnjakoa, rooleja sekä tuen tarjoamisen käytänteitä opetustyötä tekevien, hallinto henkilöstön sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden toimijoiden kesken. Säädetään opiskelijan oikeudesta oppimisen tukeen. Oppimisen tukitoimet edellyttävät myös erityisopetuksen ja opinto-ohjauksen henkilöstön resursointia.

- **Vahvistetaan korkeakoulujen roolia työikäisen väestön osaamisen kehittäjänä.**

- Laaditaan parlamentaarinen sopimus jatkuvan oppimisen ja työikäisen väestön osaamisen kehittämiseksi.
- Tehdään uusi jatkuvan oppimisen mahdollistava rahoitusmalli.
- Palautetaan Opetushallituksen opetustoimen henkilöstön täydennyskoulutuksen rahoitus.

Akateeminen vapaus

Turvaamalla tieteen, taiteen ja opetuksen vapautta vahvistetaan samalla osaamisen laatua sekä demokraattisen yhteiskuntamme peruspilareita.

- **Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen tulee jatkossakin perustua vahvaan akateemiseen vapauteen.**

- Vahvistetaan korkeakoulujen perusrahoitusta tieteen itseisarvon ja akateemisen vapauden edistämiseksi ja ulkopuolisen rahoittajan ohjailun hillitsemiseksi. Tutkijoiden pitää pystyä tutkimaan ja julkaisemaan vapaasti tieteen ehdoilla ilman poliittista tai kaupallista ohjailua.
- Ylläpidetään korkeakouluilla vahvaa julkisen rahoituksen tasoa. Lisäksi erilaisista lähteistä saatu täydentävä rahoitus voi vahvistaa akateemista vapautta ja korkeakoulujen autonomiaa silloin, kun sitä ei ole korvamerkitty kapeasti.

- **Varmistetaan kaikessa lainsäädäntötyössä, ettei akateemiseen vapautta rajoiteta epämääräisillä muotoiluilla.**

- Huolehditaan, että suomalaisen oikeusvaltion takeet ovat perustuslaissa riittävät, jotta tavallista lakia muuttamalla ei päästä käsiksi akateemisen vapauden ytimeen.

22.1.2026

- Suojellaan yksittäisiä tutkijoita painotukselta ja hyökkäyksiltä riittävän täsmällisin rikoslain keinoin. Täsmennetään rikoslakia tältä osin.
- Vahvennetaan työsuhdeturvaa. Yhä useamman työsuhteen yliopistossa tulee olla toistaiseksi voimassa oleva.

Korkeakoulujen kansainvälisyys

Tutkimus ja opetus kansainvälistyvät ja ovat osa korkeakoulujen arjen toimintaa. Kansainvälisten osaajien kiinnittymistä Suomeen on tuettava erilaisin keinoin.

- **Panostetaan kansainvälisten opiskelijoiden ja tutkijoiden kotoutumiseen. Maahanmuuttopolitiikan on oltava sellaista, että Suomi näyttäytyy turvallisena ja houkuttelevana vaihtoehtona kansainvälisille osaajille.**
 - Huolehditaan, että oleskelulupakäytännöt (EU/ETA-maiden ulkopuolelta tuleville) ovat tasapuolisia ja yhdenvertaisia läpi koko korkeakoulutuskentän.
 - Mahdollistetaan ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneille pysyvä oleskelulupa vastaavasti kuin se muille korkeakoulututkinnoille jo on mahdollista.
 - Säädetään, että väitöskirjatutkijan oleskelulupa on voimassa koko tutkinnon suorittamisen ajan (5 v).
 - Turvataan kielikoulutuksen saatavuus ja tarjonta tavalla, joka mahdollistaa kielten opiskelun joustavasti elämän ja uran eri vaiheissa.
 - Mahdollistetaan kansainvälisten opiskelijoiden ja tutkijoiden osallistuminen kotimaisten kieltemme koulutukseen osana opintojaan tai työaikaansa ilman, että se lisää yksilön kuormitusta. Huolehditaan myös korkeakouluille riittävät voimavarat erillisenä rahoituksena.
- **Vahvistetaan korkeakoulujen ja yritysten ja julkisen sektorin yhteistyötä kansainvälisten osaajien rekrytoimisessa sekä koulutus- ja uraohjauspalveluissa.**
 - Tehdään SIMHE-ohjelmasta pysyvä (Supporting Immigrants in Higher Education in Finland).
 - Kehitetään viranomaisyhteistyötä korkeasti koulutettujen maahanmuuttajien ja kansainvälisten korkeakouluopiskelijoiden integroitumiseen liittyen.
- **Sitoudutaan Suomea kehittämään eurooppalaisen korkeakouluverkoston rakentumista niin, että korkeakoulujamme tuetaan myös kansallisilla tukitoimilla.**
- **Kannustetaan korkeakouluyhteisön jäseniä kansainvälisyyteen**
 - Tarkastellaan, voisiko säädöksiä keventää siten, että kansainvälisillä opintojaksoilla ei ole vaikutusta opiskelijan valmistumisaikaan tai opintotuen enimmäisaikaan.

22.1.2026

- Varmistetaan korkeakoulujen johdon sitoutuminen koko korkeakoulu yhteisön kansainvälisen osaamisen ja liikkuvuuden edistämiseen.
 - Varmistetaan tarvittava resursointi opetus- ja tutkimushenkilöstön kansainvälistymisen edistämiseen (ammatillinen kehittyminen ja kansainvälisten verkostojen rakentuminen). Henkilöstö kokee haasteita resurssien, tiukkojen aikataulujen ja suuren työmäärän kanssa, mikä voi vaikeuttaa esimerkiksi vaihto-ohjelmiin hakeutumista ja osallistumista.
- **Hyödynnetään kansainvälisiltä tutkimusjaksoilta/kausilta saadut kokemukset ja verkostot kotimaisessa tutkimustoiminnassa.**
- Luodaan rahoitusmekanismi, jotka mahdollistavat ulkomailla työskentelevien kotimaisten tutkijoiden palaamisen Suomeen jatkamaan tutkimusta sekä kiinnittymään suomalaiseen korkeakoulu- ja tutkimusyhteisöön. Toimenpide vahvistaa tutkimusjärjestelmän osaamispohjaa ja tukee Suomen asemaa kansainvälisesti kilpailukykyisenä tutkimusmaana.

Lisätietoja:

johtava erityisasiantuntija Hanna Tanskanen, hanna.tanskanen@oaj.fi

johtava erityisasiantuntija Hannele Louhelainen, hannele.louhelainen@oaj.fi